

MONITOR

DISCRIMINATIE **2016**

NOORD-NEDERLAND

GRONINGEN

FRYSLÂN

DRENTHE

MEI 2017

Het monitoren van discriminatie

MONITOR

Deze *Monitor Discriminatie 2016* Noord-Nederland geeft een overzicht van meldingen over discriminatie welke als zodanig geregistreerd zijn bij de antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) en politie Eenheid Noord-Nederland. De meldingen bij de ADV's zijn binnen-gekomen bij het Discriminatie Meldpunt Groningen, het Discriminatie Meldpunt Fryslân (Tûmba) en het Meldpunt Discriminatie Drenthe. In deze monitor noemen we dit de Meldpunten. Daarnaast zijn er in deze monitor cijfers opgenomen van het College voor de Rechten van de Mens.

REGIONAAL EN LANDELIJK

De Monitor Noord-Nederland kan gezien worden als een regionale uitgave behorend bij het landelijk multy-agency rapport *Discriminatiecijfers in 2016* dat gelijktijdig gepubliceerd is. Het landelijk rapport heeft tot doel uitgebreide analyse te geven met landelijke trends. Ook verwijst het landelijk rapport naar relevant wetenschappelijk onderzoek. De *Monitor Discriminatie Noord-Nederland* is geschreven als een compacte publieksvriendelijke factsheet over de meldingen in Noord-Nederland. Met deze publicaties is een stap gezet in het uniformiseren van rapportages over discriminatie, in afstemming met het Ministerie van BZK. De informatie op gemeentelijk niveau is op de pagina's 8-9 beknopt weergegeven. In de digitale bijlage is meer informatie over de gemeenten beschikbaar. Het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2016* is samen met deze regionale Monitor en de digitale bijlage met gemeentelijke gegevens te vinden op de websites van de drie Meldpunten en discriminatie.nl.

DISCRIMINATIE

Discriminatie is het anders behandelen van mensen op basis van kenmerken zoals etniciteit, herkomst, huidskleur, seksuele gerichtheid, handicap, religie, geslacht of leeftijd. Het maatschappelijk verschijnsel

discriminatie kent vele vormen. Zo kan het gaan om het niet krijgen van een baan vanwege je hoofddoek, stelselmatig getreiter op grond van je afkomst of om geweld op basis van je seksualiteit.

DE MELDINGEN

In deze Monitor gaat het over ervaren discriminatie waarover de Meldpunten, de politie Eenheid Noord-Nederland en het College voor de Rechten van de Mens meldingen ontvingen. Over een aantal meldingen heeft de rechter, een klachtencommissie of het College voor de Rechten van de Mens objectief vastgesteld dat er daadwerkelijk sprake was van discriminatie (over deze zaken is een oordeel of veroordeling uitgesproken). Bij een deel van de meldingen volgt geen objectief oordeel, omdat het niet voor een rechter of commissie wordt gebracht. Vaak wordt een oplossing gevonden door informatie en bemiddeling. Ook zijn er meldingen waarbij een melder alleen een luisterend oor en advies vraagt. In sommige gevallen is er sprake van waargenomen discriminatie; dat betekent dat de melder op een andere manier betrokken is, bijvoorbeeld als getuige of belangenbehartiger.

ONAFHANKELIJKHEID MELDPUNTEN

De Meldpunten geven uitvoering aan de Wet Gemeentelijke Antidiscriminatievoorzieningen in opdracht van gemeenten. De Meldpunten zijn onafhankelijk. Zo kunnen ook meldingen over samenwerkingspartners en opdrachtgevers behandeld worden. Deze onafhankelijkheid en de kwaliteitscriteria zijn in de wet en het bijbehorend besluit van de minister vastgelegd.

PRIVACY MELDERS

De privacy van melders wordt gewaarborgd en alleen met toestemming van de melder worden zaken herkenbaar besproken in de overleggen van Meldpunten, politie of andere instanties.

KERNTAKEN MELDPUNTEN

Klachtbehandeling meldingen *voor burgers*
Registratie & monitoring *voor beleidsmakers*
Preventie & educatie *voor onderwijs*
Advies & informatie *voor professionals*
Cases- & beleidsoverleg *met politie en OM*
Ontwikkeling & innovatie *met ketenpartners*

POLITIE

De politie Eenheid Noord-Nederland registreerde in 2016 meldingen en aangiften van discriminatie. Aangifte kan tot strafrechtelijke vervolging leiden.

RECHTEN VAN DE MENS

In deze Monitor zijn ook de Noord-Nederlandse cijfers van het College voor de Rechten van de Mens opgenomen. Mensen die discriminatie ervaren op school of bijvoorbeeld op het werk, kunnen het College voor de Rechten van de Mens (voorheen Commissie Gelijke Behandeling) verzoeken om een oordeel uit te spreken over de kwestie. Het College is bevoegd om situaties te toetsen aan bepaalde wetgeving. Melders kunnen hierover advies inwinnen en ondersteuning vragen bij een Meldpunt.

ONDERREGISTRATIE

Onderzoek leert dat de meeste ervaringen met discriminatie *niet* gemeld worden en daardoor buiten de registraties blijven (zie het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2016*). Mensen zien om meerdere redenen af van melden. Ze willen niet stil blijven staan bij een negatieve ervaring of denken soms dat Meldpunten alleen registreren. Ze weten niet dat ook ondersteuning en klachtbehandeling geboden wordt. Angst voor gevolgen van melden speelt tevens vaak een rol. In Groningen volgt een terugkerende quickscan (2009, 2012, 2016) over het discriminatieklimaat in de provincie. Het zou goed zijn dit uit te breiden naar de regio Noord-Nederland. (Zie discriminatiemeldpunt.nl bij projecten en publicatie, discriminatieklimaat.)

3

Kamperen

Mijn naam is Linda en ik ben al jarenlang gelukkig getrouwd met Karin. Afgelopen zomer is ons iets overkomen wat meer impact heeft gehad dan ik van tevoren had gedacht. Wij gingen op fietsvakantie en de eerste nacht kampeerden we op een camping in het noorden van Nederland. Vlak voor het slapen gaan hoorden we jongeren naast ons roepen: 'Er zitten homo's in die tent'. Midden in de nacht werden we opgeschrikt door een dreun en lichtflitsen. Wat dat precies was weten we niet. We sliepen slecht en met een bedrukt gevoel vervolgden we onze vakantie. Ook op andere campings voelden we ons ineens niet meer helemaal veilig. Als iemand een praatje kwam maken, hield ik het af. Gek, want normaliter zou ik dit juist waarderen. Na thuiskomst zochten we contact met de campingeigenaar. In een gesprek met hem voelden we ons niet echt serieus genomen. Daarom schakelden we het Meldpunt in. Zij legden opnieuw contact met de campingeigenaar. Hij realiseerde zich niet hoeveel impact het voorval op ons had en onderzocht wat er precies gebeurd kon zijn. We voelen ons nu wel gesteund door zowel het Meldpunt als de eigenaar. Het blijft een vervelende ervaring, maar we laten het achter ons.

Voorbeelden van meldingen

'GRAPPIGE' OPMERKING

Een grappig bedoelde opmerking van een collega over mijn huidskleur heeft veel losgemaakt. Ik ben geboren in Nederland en ik woon hier al mijn hele leven. Mijn ouders zijn van Surinaamse afkomst. Nog nooit heb ik nagedacht over mijn afkomst en huidskleur. Ik voel mij in de eerste plaats Nederlander. Soms komen mijn kinderen thuis met verhalen over discriminerende opmerkingen van klasgenootjes over hun huidskleur. Mijn kinderen vertellen me dan dat ze liever wit willen zijn en geen kroeshaar meer willen hebben. Toch drong de impact die het op mijn kinderen heeft, niet tot mij door. Ik herkende het niet als zodanig. Ik reageerde luchtig en zei dat ze er zich niets van aan moeten trekken. Tot het moment dat een collega een grappig bedoelde opmerking over mijn huidskleur maakte. Mijn eerste reactie was: 'dit is een vergissing, dit kan ze niet menen'. Mijn collega begreep echter niet wat ik bedoelde en trok mijn reactie in twijfel. De sfeer was verpest. Met mijn zelfvertrouwen en zelfrespect ging het bergafwaarts en ik bleef ziek thuis. Ik heb een melding gedaan bij het Meldpunt. Het Meldpunt steunde me bij een bemiddelingstraject op mijn werk. Dat is goed verlopen, want mijn collega heeft oprechte excuses aangeboden.

HANDICAP

Toen ik van mijn werkgever te horen kreeg dat ik binnenkort niet meer nodig zou zijn op het werk in verband met mijn handicap, schrok ik behoorlijk. Mijn werkgever gaf aan dat de werkzaamheden zouden veranderen en dat ik ze daardoor niet meer aan zou kunnen. Hoe dit op te lossen zei hij niet, maar er was in ieder geval geen plek meer voor mij. Ik was het hier niet mee eens en benaderde het Meldpunt. Ze gaven heldere adviezen en hebben met mijn toestemming ook overlegd met de vakbond.

De cijfers van 2016

4

5

[illegible]

De cijfers van 2016

College voor de Rechten van de Mens	
Totalen 2016 Dossiers Noord-Nederland	
Aantal verzoeken om een oordeel (instroom)	
Discriminatiegrond	
Geslacht	2
Herkomst, huidskleur (ras)	5
Nationaliteit	1
Godsdienst	1
Seksuele gerichtheid	-
Burgerlijke staat	-
Politieke overtuiging	-
Levensovertuiging	-
Arbeidsduur	-
Vaste/tijdelijke arbeidscontracten	-
Handicap/chronische ziekte	6
Leeftijd	6
Grond onbekend	6
Totaal²	27
Terrein	
Arbeid – Werving en selectie	6
Arbeid – Aanstelling	2
Arbeid – Beëindiging arbeidsrelatie	4
Arbeid – Arbeidsvoorwaarden	1
Arbeid – Arbeidsomstandigheden	1
Goederen en Diensten	8
Geen terrein	3
Onbekend	2
Totaal	27
Aantal oordelen en uitspraken	
• Oordelen met minstens een uitspraak verboden onderscheid/in strijd met de wet	
2015	4
2016	4
• Oordelen zonder onderscheid/ niet in strijd met de wet	
2015	-
2016	1
Totaal 2015	4
Totaal 2016	5

De cijfers van 2016 geven een beeld van de meldingen over ervaren discriminatie van burgers en professionals in Noord Nederland. Deze meldingen zijn geregistreerd door drie instanties, namelijk de Meldpunten (drie ADV’s), de politie Eenheid Noord-Nederland en het College voor de Rechten van de Mens.

De totalen in de tabellen over grond, terrein en wijze kunnen afwijken van de totalen in de eerste kolom op pagina 4. Dit wordt veroorzaakt doordat één melding betrekking kan hebben op meerdere gronden en wijze van discriminatie. Denk bijvoorbeeld aan een melding over een belediging op grond van afkomst en religie (hoofddoek), waarbij tevens iets is vernield.

PLAATS VOORVAL/WOONPLAATS MELDER
De registraties van de politie geven aan in welke gemeente het voorval heeft plaatsgevonden. De registraties van de Meldpunten gaan daarentegen uit van de Wet Gemeentelijke Antidiscriminatievoorzieningen en geven een beeld van de woongemeente van de melder. Bij het lezen van de tabellen en de kaart in deze Monitor is het van belang bewust te zijn van dit onderscheid.

GEMEENTEN
Totalen uitgesplitst naar gemeenten zijn opgenomen in de kaart op de pagina’s 8 en 9. De specificaties van deze gemeentelijke cijfers zijn opgenomen in een aparte digitale bijlage behorend bij deze Monitor. Die bijlage is te vinden op de websites van de Meldpunten en discriminatie.nl.

DISCRIMINATIEGRONDEN
De meeste categorieën van discriminatiegronden spreken voor zich. Bij enkele categorieën volgt een korte toelichting. Antisemitisme Bij meldingen over antisemitisme gaat het om het discrimineren van mensen vanwege hun joods-zijn (etniciteit of geloof).

>

² Het College voor de Rechten van de Mens ziet toe op gelijkebehandelingswetgeving en geeft individuele oordelen over situaties bij arbeid, onderwijs en commerciële dienstverlening. Lang niet alle verzoeken leiden tot een oordeel. Dat komt doordat een deel niet ontvankelijk is. Ook worden verzoeken vaak ingetrokken vanwege het tussentijds vinden van een oplossing (bijvoorbeeld door bemiddeling).

6

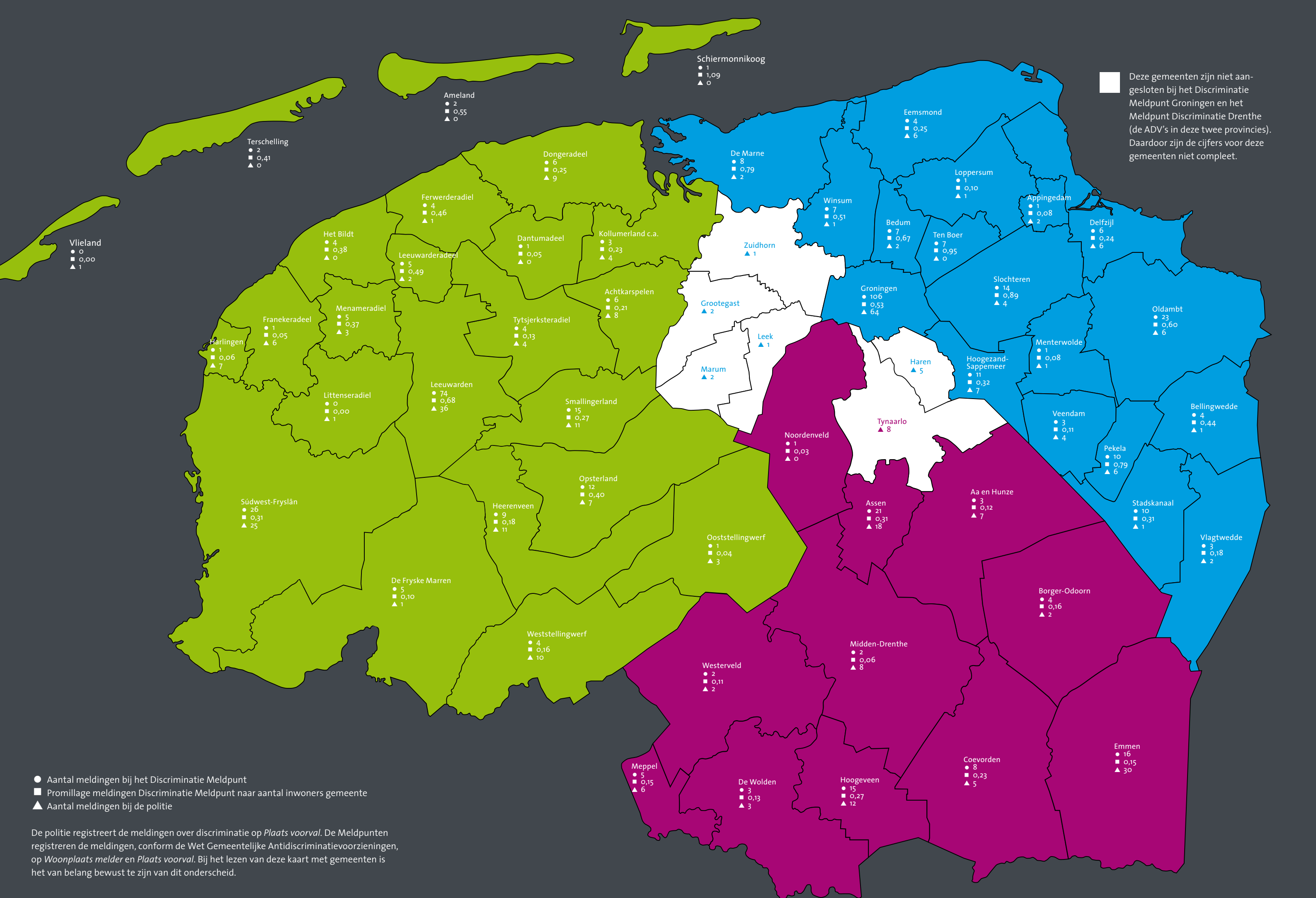
7

Toelichting op de tabellen

Geslacht Dit zijn meldingen van mannen, vrouwen of van transgenders en intersekse over discriminatie op grond van geslacht. Ook discriminatie vanwege zwangerschap valt hieronder. **Herkomst, huidskleur (ras)** Bij meldingen over herkomst of huidskleur gaat het over het juridische begrip ‘ras’. Sociaal-maatschappelijk gebruiken we deze term niet. **Seksuele gerichtheid** Bij meldingen over discriminatie vanwege seksuele gerichtheid kan het gaan om homo-, hetero- of biseksuele gerichtheid. **Nationaliteit** Meldingen over discriminatie op grond van nationaliteit gaan bijvoorbeeld over mensen die geen Nederlandse identiteitspapieren hebben of over mensen met een tijdelijke verblijfsvergunning. **Levensovertuiging** Bij de discriminatiegrond levensovertuiging gaat het om min of meer fundamentele opvattingen over het menselijk bestaan, zoals bijvoorbeeld het humanisme. Deze overtuigingen zijn anders dan maatschappelijke opvattingen, waarbij het eerder om politieke overtuiging zal gaan. **TERREINEN** Discriminatie doet zich voor op diverse terreinen, zoals in het onderwijs of op de arbeidsmarkt. Enkele categorieën worden hieronder kort toegelicht. **Collectieve voorzieningen** Deze meldingen gaan onder meer over de overheid, de gezondheidszorg en uitkeringsinstanties. **Horeca** Onder meldingen over discriminatie in de horeca valt onder meer discriminerend deurbeleid.

Media en reclame Meldingen over de media gaan over de rol van het desbetreffende medium bij berichtgeving. Bijvoorbeeld over een programma dat een podium verschaft aan een politicus die discriminerende uitspraken doet. Als de melding zich richt op de uitingen zelf, dan valt de melding onder *publieke en politieke opinie*. Meldingen over reclame gaan bijvoorbeeld over stereotiepe beelden of over vooroordelen in reclame-uiting. **Onderwijs** De meldingen over discriminatie in het onderwijs kunnen betrekking hebben op de verhouding tussen leerlingen onderling of op bejegening van leerlingen door docenten. Daarnaast betreft het discriminatiemeldingen over schooladviezen of het toelatingsbeleid van een onderwijsinstelling. Meldingen van docenten over hun werkgever of arbeidsomstandigheden vallen onder het terrein arbeidsmarkt. **Openbare ruimte** Hier betreft het onder meer discriminatoire leuzen en tekens op objecten in de openbare ruimte, zoals elektriciteitskasten, viaducten, bankjes en lantaarnpalen. Ook kan het gaan om scheldpartijen op straat wanneer hier geen sprake is van een buurtrelatie tussen de betrokkenen. Is er wel een buurtrelatie, dan worden de meldingen onder *buurt/wijk* geregistreerd. **Politie en Justitie** Hieronder vallen ook discriminatiemeldingen over de vreemdelingendienst (politie), het Openbaar Ministerie (OM) en justitiële inrichtingen. **Publieke en politieke opinie** Meldingen over publieke en politieke opinie gaan over uitspraken van politici of over andere uitingen van publieke of politieke aard, zoals columns. Vaak voelen melder zich persoonlijk aangesproken en gekwetst door de algemene (generaliserende) uitspraken over bepaalde bevolkingsgroepen.

WIJZE VAN DISCRIMINATIE
De Meldpunten en de politie hanteren een andere indeling in de categorieën. Hieronder een toelichting op de categorieën die de Meldpunten hanteren. **Bedreiging** Hieronder vallen zowel mondeling als schriftelijk geuite bedreigingen gericht tegen personen of organisaties, waarbij gerefereerd wordt aan discriminatiegronden. **Geweld** Bij geweld gaat het niet alleen om daadwerkelijk geweld gericht tegen personen of objecten, maar ook om pogingen tot geweld waarbij discriminatie een rol speelt (bijvoorbeeld pogingen tot brandstichting) en discriminatoire bekladdingen. **Omstreden behandeling** Deze meldingen gaan over uitsluiting van diensten, voorzieningen of bij werving en selectie op de arbeidsmarkt. Tevens gaat het over belemmeringen rondom toegankelijkheid, bijvoorbeeld voor mindervaliden. Omstreden behandeling kan ook gaan over de toepassing van regels die direct of indirect onderscheid tot gevolg hebben, bijvoorbeeld bij loonverschillen of kledingvoorschriften zoals het niet mogen dragen van een hoofddoek. **Vijandige bejegening** Dit betreft mondelinge of schriftelijke uitingen van opvattingen, gedragingen en daden die als discriminerend worden ervaren.

De cijfers van 2016

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
Arbeidsmarkt	0	1	0	1	14 (1)	0	3 (2)	7	22	32	0	1	1	5	12
Buurt/wijk	0	0	0	1	1	0	3 (2)	3	26	0	1	3	0	8	5
Collectieve voorziening	0	0	0	1	10 (2)	1	10 (9)	7	24	4	0	7	0	9	14
Commerciële dienstverlening	2	0	0	0	6	0	0	8	25	2	0	4	0	2	12
Horeca/amusement	0	0	0	0	4	0	1 (1)	1	12	0	0	2	0	0	11
Huisvesting	0	0	0	0	1	0	0	5	3	1	0	0	0	0	2
Media en reclame	5	0	0	0	0	0	1 (1)	1	13	0	0	0	0	5	1
Onderwijs	0	0	0	0	3	1	3 (2)	1	13	0	0	1	0	5	5
Openbare ruimte	0	0	0	0	2	0	3 (3)	3	27	0	0	0	0	7	8
Politie en OM	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	1	0	0	3
Privé-sfeer	2	0	0	0	1 (1)	0	0	1	3	0	0	0	1	0	2
Publieke en politieke opinie	1	0	0	0	0	0	2 (1)	0	7	0	0	1	1	3	3
Sport en recreatie	0	0	0	0	1	0	0	7	1	0	0	0	0	1	2
Overig	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	3	2

Kruistabel Discriminatiegrond en -terrein | De cijfers in deze tabel zijn afkomstig van de dossiers Meldpunten.

- A Antisemitisme
- B Arbeidscontract (bepaalde/onbepaalde tijd)
- C Arbeidsduur (fulltime/parttime)
- D Burgerlijke staat
- E Geslacht (waarvan transgender)
- F Friese taal
- G Godsdienst (waarvan islam)
- H Handicap/chronische ziekte
- I Herkomst, huidskleur (ras)
- J Leeftijd
- K Levensovertuiging
- L Nationaliteit
- M Politieke gezindheid
- N Seksuele gerichtheid
- O Niet-wettelijke gronden

REGENBOOGBELEID

In Noord-Nederland hebben veertien van de 59 gemeenten zich uitgeroepen tot Regenbooggemeente (zie het document *Samenvatting LHBT-beleid* van Movisie, oktober 2016).

De provincies Groningen en Drenthe noemen zich Regenboogprovincie. Het doel is het bevorderen van sociale acceptatie, veiligheid en emancipatie van mensen die tot de LHBTI-groepen behoren. LHBTI zijn lesbische, homoseksuele, biseksuele, transgender en intersekse mensen. Er is met name over transgender en intersekse nog veel onbekendheid. Meldpunten en COC's geven uitvoering aan het Regenboogbeleid van betreffende gemeenten en kunnen betrokken worden door instanties en scholen waar het gaat om LHBTI-thema's .

Op zoek naar een tandarts

Ik ben Azana en ik woon sinds tien jaar in Nederland. Kort geleden ben ik met mijn gezin naar Noord Nederland verhuisd. Ik nam contact op met een tandarts om me te laten inschrijven. Mijn coach, Kees, zei dat het goed is om zelf te bellen vanwege het oefenen van de Nederlands taal. Ik belde en kreeg de tandartsassistente aan de lijn. De assistente vertelde me dat ze geen nieuwe patiënten meer aannamen en hing op. Ik was verbaasd en voelde me teleurgesteld. Kees reageerde ook verbaasd en heeft een kwartier later teruggebeld naar de tandartspraktijk. Hij werd echter doorverwezen om zich in te kunnen schrijven. Kees besloot daarop het Discriminatie Meldpunt in te schakelen. Hij had vermoedens dat ik te maken had met discriminatie of een andere benadering vanwege mijn afkomst. Het Meldpunt paste wederhoor toe door de tandartspraktijk aan te schrijven. Daar reageerden zij op en gaven aan dat het niet zo bedoeld was en dat het berustte op een misverstand. Het Meldpunt organiseerde een gezamenlijk gesprek waar ik erg blij mee was. Ik ben inmiddels bij een andere tandartsenpraktijk ingeschreven, maar ik weet dat ik ook hier welkom ben en dat het niet discriminerend bedoeld was.

Voorbeelden van meldingen

GEEN VAST CONTRACT VANWEGE ZWANGERSCHAP

Ik ben Wanda en ik werk als specialist bij een groot commercieel bedrijf. Ik doe mijn werk met plezier en kan het goed vinden met mijn collega's. Helaas werk ik via een payrollconstructie, maar er worden goede beloftes gedaan door mijn werkgever; mijn contract zal worden verlengd met een jaar en ik zal via het bedrijf rechtstreeks worden aangenomen. Geen payroll meer dus!

Enige tijd na de toezegging van het jaarcontract word ik zwanger. Ik maak dit kenbaar aan mijn werkgever. Tot mijn verbazing wordt mijn contract niet meer, zoals beloofd, verlengd met een jaar, maar met een halfjaar. Ook krijg ik te horen dat het toch weer een payrollcontract wordt en dat het mijn laatste contract zal zijn. Toevallig loopt dit contract af in de periode dat ik uitgerekend ben om te bevallen. Ik vermoed ongelijke behandeling op basis van mijn zwangerschap en ik besluit het Meldpunt in te schakelen.

Na wederhoor bij mijn werkgever zit het me niet lekker; ik krijg sterk de indruk dat ze om de waarheid heen draaien. Ze ontkennen alles en dit terwijl mijn toenmalige leidinggevende mijn verhaal volledig onderschrijft. Het Meldpunt heeft hierop een verzoek ingediend bij het College voor de Rechten van de Mens. Het Meldpunt staat mij bij als belangenbehartiger. Het College heeft uiteindelijk geoordeeld dat ik ook wettelijk gezien ongelijk behandeld ben. Ik ben erg blij en opgelucht! Inmiddels heb ik ander werk, maar ik vind het belangrijk energie te besteden aan het voorkomen van deze wijze van discriminatie en dat dit andere zwangere vrouwen bespaard blijft.

12

13

Wat vertellen de cijfers?

De cijfers die voortkomen uit de registraties bij de Meldpunten, politie Eenheid Noord-Nederland en het College voor de Rechten van de Mens geven een beeld van ervaren discriminatie gemeld door inwoners van Noord-Nederland. Naast de meldingen wordt aanvullend onderzoek gedaan naar discriminatie door met name het Sociaal Cultureel Planbureau, de Anne Frank Stichting, het Kennisplatform Integratie & Samenleving, Stichting MiND (internetdiscriminatie) en onderzoeken door universiteiten, zoals onderzoek naar moslimdiscriminatie door Ineke van der Valk. Voor het bredere landelijke beeld verwijzen we naar het landelijk rapport *Discriminatiecijfers in 2016* en rapporten van bovenstaande instituten. Hieronder lichten we een aantal opvallende feiten toe op basis van registraties van Noord-Nederland.

TOTAAL AANTAL MELDINGEN

Waar het aantal meldingen bij de Meldpunten een kleine stijging laat zien (+2,7%) is er sprake van een forse daling van de registraties bij de politie Eenheid Noord-Nederland (-20,8%). Deze stijging en daling komen overeen met het landelijk beeld (stijging van 4% bij de Meldpunten en een daling van 22% bij de politie).

HERKOMST EN HUIDSKLEUR

In Noord-Nederland betreft het aantal meldingen over herkomst en huidkleur (ras) bij de Meldpunten 40% van het totaal en bij de politie 30%. Hiermee is dit de meest voorkomende discriminatiegrond. Deze percentages volgen het landelijk beeld (42% en 39%). De kruistabel op pagina 10 toont dat discriminatie op deze grond op vrijwel alle terreinen ervaren wordt. De daling in de registraties bij de politie Eenheid Noord-Nederland is het grootst waar het de grond herkomst, huidskleur, antisemitisme betreft (van 264 naar 133 meldingen; een daling van 50%). Wellicht wordt dit mede veroorzaakt door minder

meldingen van discriminatoire belediging bij de politie, want daar is een daling van 25% te zien. Om de oorzaak van deze dalingen te verklaren is aanvullend onderzoek nodig.

HANDICAP EN CHRONISCHE ZIEKTE

Bij de grond handicap is een toename van het aantal meldingen te zien van 35 naar 44 registraties bij de Meldpunten. Dat is een toename van 25%. Deze toename kan te maken hebben met de ratificatie van het VN Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap door Nederland in juni afgelopen jaar. Er is veel publiciteit gegeven aan dit verdrag en dat zou een verhoging van de meldingsbereidheid kunnen verklaren. Het verdrag verplicht Nederland om een inclusieve samenleving te waarborgen middels aanpassing van wetgeving (onder andere de Wet Gelijke Behandeling) en het waarborgen van fysieke toegankelijkheid van gebouwen en de werkvloer. Een andere mogelijke verklaring kan zijn dat de meldingsbereidheid van mensen met psychische of verstandelijke handicaps vergroot is doordat er in de maatschappij meer algemene erkenning is voor deze groep (bijvoorbeeld: autisme).

GESLACHT

Bij de Meldpunten is het aantal meldingen op grond van geslacht licht gestegen van 41 naar 48 meldingen. Van de 48 meldingen gingen 13 zaken over zwangerschap bij arbeid. Vier zaken betroffen meldingen gericht op transgender. Bij de politie zijn tevens vier zaken over transgender gemeld.

SEKSUELE GERICHTHEID

Het aantal meldingen over seksuele gerichtheid is bij de Meldpunten gestegen van 22 naar 48 registraties in 2016. Publiciteit, educatie en bewustwording over de meerwaarde van melden verklaart mogelijk de toename. Elf van de 48 meldingen bij de Meldpunten zijn afkomstig van vluchtelingen die zich tijdens

hun verblijf in een AZC gediscrimineerd voelden op grond van hun seksuele gerichtheid. Belangenorganisaties hebben deze melderders begeleid en gewezen op de mogelijkheid om hiervan melding te doen. Bij de politie zien we een afname van 176 naar 124 registraties. Voor de afname kan geen verklaring gegeven worden. Opvallend is dat de meeste meldingen over deze grond bij de politie binnenkomen. Dat heeft te maken met het strafrechtelijke karakter van de incidenten, terwijl incidenten die meer gericht zijn op arbeid en het burgerlijk recht juist vaker bij de Meldpunten en het College voor de Rechten van de Mens terecht komen.

MOSLIMDISCRIMINATIE

Deze vorm van discriminatie is bij de Meldpunten 20 keer en bij de politie 16 keer gemeld. Uit de kruistabel van de registraties van de Meldpunten blijkt er gemeld te zijn op de volgende terreinen: arbeid, buurt en wijk, collectieve voorzieningen, horeca, media, onderwijs, openbare ruimte, publieke en politieke opinie. Als een van de weinige onderzoekers in Nederland doet Dr. Ineke van de Valk longitudinaal onderzoek naar islamofobie en discriminatie tegen moslims in Nederland voor de Universiteit van Amsterdam. Zij maakt daarbij onder andere gebruik van registraties van de Meldpunten. Uit haar onderzoek blijkt een landelijke toename van het aantal meldingen van agressie tegen moskeeën, een negatieve beeldvorming en toenemende haatuitingen op internet. De rapporten zijn beschikbaar via www.imes.uva.nl.

Leo of Leonie

Mijn naam is Leo en sinds drie jaar woon ik begeleid in een kleinschalige woonvorm. Mijn geboortenaam is Leonie en sinds enige tijd weet ik dat ik transgender ben. Ik worstelde lange tijd met mijn genderidentiteit en inmiddels weet ik zeker dat ik man ben. Daarom vroeg ik de begeleiders me voortaan Leo te noemen. Ook heb ik hen ondersteuning gevraagd bij dit proces. De begeleiding nam mijn vraag niet serieus genoeg. Zij dachten dat mijn psychische problematiek van invloed was op mijn genderkeuze. Ik voelde me niet begrepen. Ik benaderde het Discriminatie Meldpunt en zij stelden een brief op voor mijn begeleiders. Na een goed gesprek was de zorginstelling bereid steun te geven bij een voortraject bij een medisch expertiseteam. Hiermee leek het opgelost. Toch heb ik een halfjaar later opnieuw bij het Meldpunt moeten aankloppen. Dit keer hebben we na een goed gesprek gezamenlijk besloten dat ik verdere psychische ondersteuning nodig heb. Met hulp van het Meldpunt heb ik deze steun gekregen via het sociale wijkteam.

Beleidsaanbevelingen

1 ETNISCHE DISCRIMINATIE NOG ALTIJD DE MEEST VOORKOMENDE GROND

Nog altijd is discriminatie op grond van etnische herkomst en huidskleur de meest voorkomende grond waarover de Meldpunten en de politie zowel landelijk als in Noord-Nederland meldingen ontvangen. Dit is een reden voor overheden om hier prioriteit aan te geven. Om oog te houden voor deze hardnekkige vorm van discriminatie is beleid en alertheid vereist. De Meldpunten verzorgen trainingen die deze alertheid op discriminatie onder de aandacht brengen. De forse daling van het aantal meldingen bij de politie op deze grond vraagt om nader onderzoek.

2 FINANCIERING PREVENTIE

Scholen en docenten hebben ook in 2016 opnieuw hun behoefte geuit aan ondersteuning bij het voorkomen van polarisatie in de klas, met name op thema's als vluchtelingen, racisme, seksuele gerichtheid en antisemitisme. Ook het Ministerie van Binnenlandse Zaken verwoordt deze behoefte in het *Nationaal Actieplan tegen Discriminatie* (januari 2016). Knelpunt waar onderwijsinstellingen en Meldpunten tegenaan lopen is het beperkte budget van scholen en het ontbreken van financiële ondersteuning door overheden.

3 POLARISATIE, PREVENTIE EN EDUCATIE

Een opmerkelijk fenomeen dat bijdraagt aan discriminatie is polarisatie. Opvallend is de drang van mensen om een 'voor- of tegen-standpunt' in te nemen, vaak zonder nuancering of inleving vanuit meerdere posities. Waar is de nieuwsgierigheid en verwondering? Bij polarisatie gaat het om de elektrische lading die opspeelt door verschillen. Deze mensen, met verschillende meningen en situaties, kennen elkaar niet en moeten aan elkaar wennen. Als je het wennen overslaat ontstaat snel boosheid, onbegrip en het gevoel 'niet gehoord te worden'. Diverse publicaties geven inzicht in deze mechanismen van microagressie. Zie bijvoorbeeld het rapport *Boze burgers* uit december 2016 van het Kennisplatform Integratie & Samenleving. Meldpunten hebben een breed aanbod voor training en educatie op dit thema.

Preventie en educatie

Het voorkomen van discriminatie kan niet zonder educatie en bewustwording. De Discriminatie Meldpunten in Noord-Nederland bieden trainingen aan scholen, gemeenten, organisaties en bedrijven. Voor jongeren en volwassenen, leerlingen en professionals. De educatie valt niet onder de wettelijke taken van de Meldpunten. Bij het aanvragen van een gastles of educatieproject zal samen gekeken worden naar de financiering.

40 DAGEN NIET SCHELDEN

Een uitdaging van veertig dagen die in een echt contract wordt vastgelegd en waarmee kinderen bewust worden van het effect van hun taalgebruik. Het project sluit af met het uitreiken van een certificaat door een bekend persoon (wethouder, burgemeester, sportvrouw of -man). Uit reacties van deelnemende scholen blijkt dat niet alleen het schelden afneemt, maar dat er ook significant minder gepest wordt.

DE MAKELAAR EN DE CLOWN

Via een spel met levensgrote foto's van willekeurige mensen krijgen leerlingen inzicht in hoe vooroordelen ontstaan, hoe die ons beïnvloeden en hoe het anders kan.

DISCRIMINATIE VAN TOEN EN NU

Hoe staan we er in Nederland voor wat betreft discriminatie? En hoe was dat vroeger? Tijdens de Tweede Wereldoorlog hadden de nazi's een heel systeem van onderscheid ontwikkeld. In deze workshop duiken we aan de hand van een indrukwekkende documentaire in deze duistere geschiedenis. Samen gaan we op zoek naar verschillen en overeenkomst in discriminatie van toen en nu.

WIE VAN DE DRIE

Seksuele diversiteit, homoseksuele en biseksuele gerichtheid, is een thema dat zich goed leent voor *Wie van de drie*. Aan de buitenkant zie je immers niet wat iemands seksuele gerichtheid is. Terwijl we denken van wél! We spelen een spel waarbij drie kandidaten vragen krijgen voorgelegd over hun seksuele voorkeur, verliefdheid en maatschappelijke acceptatie. Dit spel maakt niet alleen helder dat je niet af kunt gaan op uiterlijk en (voor)oordelen, maar ook dat verschillen in gender en voorkeur er niet toe doen. Dat homoseksualiteit, heteroseksualiteit, biseksualiteit en alle diverse gendervormen gelijk aan elkaar zijn. Dat is interessant om met jongeren te bespreken. Het doel is de sociale veiligheid voor minderheden te waarborgen.

DE GEKLEURDE BRIL

Deze workshop, geïnspireerd op het concept *Brown Eyes, Blue Eyes*, begint geheel in eigen stijl met een selectie aan de deur. Ondersteund door een intrigerende film over racisme, geeft deze workshop verhelderend inzicht in polarisatie, macht, racisme en groepsdynamiek. Deze workshop is een echte eyeopener!

MYSTERY GUEST

Bij deze interactieve workshop krijgt de groep bezoek van een echte Mystery Guest. Maar wie is deze persoon? Waarom is hij of zij meegekomen? De meegekomen Mystery Guest heeft een persoonlijk verhaal over een persoonlijke eigenschap waar veel vooroordelen over bestaan. De groep gaat in gesprek om te ontdekken of hun vooroordelen overeenkomen met het levensverhaal van de gast.

14

THE CLASS OF ALL TOGETHER

Twee jonge mensen die elkaar niet kennen gaan met elkaar in gesprek. De één is leerling op een school in Noord-Nederland, de ander is recent gevlucht uit oorlogsgebied. Voor veel leerlingen is dit letterlijk de eerste keer is dat ze een vluchteling in de ogen kijken. Als de jonge vluchteling op een gegeven moment vraagt: 'Wat zie je als je naar mij kijkt?', luidt het antwoord vaak, soms een beetje aarzelend: 'Gewoon, een mens'. Tijdens deze workshop gaan meerdere leerlingen met een vluchteling in gesprek, gevolgd door een klassikaal nagesprek.

TRAINING IMPLICIETE VOOROORDELEN

Meldpunten bieden professionals, bijvoorbeeld gemeenteambtenaren of uitzendbureaus, workshops over (non) discriminatie op de werkvloer. Eén van de deelthema's betreft werving en selectie bij sollicitaties. Onbewuste stereotype beeldvorming over competenties, leiderschap en verwachtingen hebben veel invloed op keuzes. Selecteren zonder vooroordelen en discriminatie op de werkvloer werkt positief door in bedrijfscultuur en -resultaten.

ZIEN = KENNEN

Deze informatieve werkvorm gaat over discriminatie, polarisatie, diversiteit en identiteit. Om signalen te kunnen duiden heb je een context nodig. Maar wie bepaalt de context? Met ondersteuning van theorie bekijken we hoe een professional een bijdrage kan leveren aan het tegengaan van een polarisatie- of radicaliseringsproces.

>

15

In een rolstoel

Als de deurbel gaat, denk ik dat het mijn vriendin is en haast ik me open te doen. Voor de deur staat een boze buurman. Al eerder was hij boos op mij, omdat ik de vuilniszakken naast de gezamenlijke container heb geplaatst. Ik kan namelijk niet bij de opening. Ik zit in een rolstoel en de stoep bij de container is te hoog en ook nog eens te smal om erop te komen. Op mijn werk vertelde ik van deze kleine aanvaring met mijn buurman. Een collega attendeerde me erop dat dit mogelijk een vorm van discriminatie is en dat je dat kunt melden bij het Meldpunt.

Ik bel het Meldpunt en de medewerker stelt voor contact op te nemen met de gemeente. De gemeenteambtenaar zegt dat alles volgens de algemene regels uitgevoerd is. Na enig aandringen van het Meldpunt gaat de ambtenaar toch op onderzoek uit. Een paar weken later zie ik dat de stoep rondom de container is aangepast zodat ik er makkelijk bij kan.

Ik ben heel tevreden met deze uitkomst, want niet alleen ikzelf ben geholpen, maar ook andere mindervaliden. De gemeente heeft namelijk laten weten dat zij alle containers gaan checken op rolstoelvriendelijkheid.

Het is een grondrecht beschermd te zijn tegen discriminatie en daarom is dit recht in diverse wetgeving uitgewerkt. Helaas is gelijke behandeling niet vanzelfsprekend en ervaren mensen discriminatie. Dit vereist beleid, educatie en preventie. Burgers kunnen discriminatie melden bij een lokale antidiscriminatievoorziening (Discriminatie Meldpunt).

PARTICIPATIEVERKLARING GEMEENTEN

Vanaf 1 november 2016 moeten nieuwkomers in de gemeente een participatieverklaring tekenen. Dit geldt voor alle gemeenten in Nederland. Doel van deze verklaring is om mensen die zich in Nederland willen vestigen te wijzen op hun rechten en plichten en kernwaarden die belangrijk zijn. Bijvoorbeeld vrijheid van meningsuiting, solidariteit, voorkomen van discriminatie en vrijheid van godsdienst. De Meldpunten verzorgen voor gemeenten deze workshop.

BREED PUBLIEK

De Meldpunten denken graag mee over activiteiten om een breder publiek te bereiken. Zij zijn inzetbaar als gastspreker, docent of tijdens infomarkten. Daarbij worden verschillende interactieve materialen gebruikt. Door jarenlange ervaring met diverse projecten kunnen de Meldpunten putten uit een gevarieerde bron van inspiratie om prikkelend te informeren over (non)discriminatie, sociale diversiteit, polarisatie en tolerantie.

WELK PROJECT VOOR WIE?

40 DAGEN NIET SCHELDEN Voor 8-12 jaar

DE MAKELAAR EN DE CLOWN Voor 8-18 jaar

DISCRIMINATIE VAN TOEN EN NU 14 jaar en ouder | maatwerk

WIE VAN DE DRIE Vanaf ca. 9 jaar | ook voor volwassenen | maatwerk

DE GEKLEURDE BRIL Vanaf ca. 9 jaar | ook voor volwassenen | maatwerk

MYSTERY GUEST Vanaf ca. 9 jaar | ook voor volwassenen | maatwerk

THE CLASS OF ALL TOGETHER 14 jaar en ouder | ook voor volwassenen

TRAINING IMPLICIETE VOOROORDELEN Voor professionals | maatwerk

ZIEN = KENNEN Voor professionals | maatwerk

PARTICIPATIEVERKLARING GEMEENTEN Voor gemeenten en nieuwkomers

BREED PUBLIEK Voor evenementen en congressen

Antidiscriminatievoorzieningen

GRONINGEN

Discriminatie Meldpunt Groningen (DMG)
Postbus 1622
9701 BP Groningen
T 050 549 87 02
E info@discriminatiemeldpunt.nl
I www.discriminatiemeldpunt.nl

Facebook
[discriminatiemeldpuntgroningen](https://www.facebook.com/discriminatiemeldpuntgroningen)

FRYSLÂN

Tûmba, Meldpunt Discriminatie Fryslân
Eewal 56
8911 GT Leeuwarden
T 058 215 77 71
M 06 16 68 82 79
E info@tumba.nl
I www.tumba.nl

Facebook [centrumtumba](https://www.facebook.com/centrumtumba)
Twitter [@TumbaFryslan](https://twitter.com/TumbaFryslan)

DRENTHE

Meldpunt Discriminatie Drenthe (MDD)
Eemland 5b
9405 KD Assen
T 06 13 57 48 87
E info@meldpuntdiscriminatie.drenthe.nl
I www.meldpuntdiscriminatie.drenthe.nl

Facebook [meldpuntdiscriminatie.drenthe](https://www.facebook.com/meldpuntdiscriminatie.drenthe)
Twitter [@mddrenthe](https://twitter.com/mddrenthe)

Politie Eenheid Noord-Nederland
Postbus 107
9400 AC Assen

kenniscentrum
discriminatie
en diversiteit

Discriminatie
Meldpunt Groningen

Meldpunt
Discriminatie
Drenthe